Feruza Aliqulova – katta o`qituvchi

Termiz davlat pedagogika instituti (Termiz, O‘zbekiston)
E-mail: aliqulovaferuza2@gmail.com
ORCID: https://orcid.org/0009-0006-7006-9136

Gavhar Tashanova – o`qituvchi

Termiz davlat pedagogika instituti (Termiz, O‘zbekiston)

ERTAKLAR VOSITASIDA INGLIZ TILINI O‘RGANUVCHILARDA O‘QIB TUSHUNISH MALAKASINI RIVOJLANTIRISH

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz tilini chet til sifatida o‘qitish jarayonida ertaklardan foydalanish orqali o‘quvchilarning o‘qib tushunish kompetensiyasini rivojlantirish masalasi keng yoritilgan. O‘qish kompetensiyasi murakkab kognitiv jarayon bo‘lib, matnni anglash, tahlil qilish va baholashni o‘z ichiga oladi. Shu sababli, o‘quv materiallarini to‘g‘ri tanlash muhim ahamiyat kasb etadi. Tadqiqotning asosiy maqsadi ertaklarning o‘qish ko‘nikmalarini rivojlantirishdagi samaradorligini aniqlash hamda ularning didaktik imkoniyatlarini asoslashdan iborat. Tadqiqotda kvazi-eksperimental metod qo‘llanilib, 20 nafar talaba ishtirok etdi. Mashg‘ulotlar davomida oldindan taxmin qilish, savol tuzish, asosiy g‘oyani aniqlash va xulosa chiqarish kabi o‘qish strategiyalaridan foydalanildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, ertaklar o‘quvchilarning matnni tushunish darajasini oshiradi, so‘z boyligini kontekst asosida rivojlantiradi hamda o‘qishga bo‘lgan motivatsiyasini kuchaytiradi. Bundan tashqari, ertaklar madaniy bilimlarni boyitadi va o‘quvchilarning emotsional jalb etilishini ta’minlaydi. Xulosa qilib aytganda, ertaklardan foydalanish EFL darslarida o‘qish kompetensiyasini rivojlantirishda samarali metod hisoblanadi.

Kalit so‘zlar: o‘qish kompetensiyasi, ertaklar, EFL, tushunish, badiiy matn

Feruza Alikulova – senior teacher
Termez State Pedagogical Institute (Surkhondaryo, Uzbekistan)

Gavkhar Tashanova – teacher
Termez State Pedagogical Institute (Surkhondaryo, Uzbekistan)

DEVELOPING READING COMPREHENSION SKILLS IN ENGLISH LEARNERS THROUGH FAIRY TALES

Abstract. This article explores the development of reading comprehension skills in English as a Foreign Language (EFL) class through the use of fairy tales as an instructional tool. Reading comprehension is considered a complex cognitive process that involves understanding, interpreting, and evaluating written texts. Therefore, selecting appropriate and engaging materials plays a crucial role in enhancing learners’ reading abilities. The study aims to investigate the effectiveness of fairy tales in improving students’ reading competence and to identify their pedagogical value in EFL contexts. A quasi-experimental research design was employed, involving 20 students who participated in reading activities based on fairy tales over a two-week period. Various reading strategies such as prediction, questioning, identifying main ideas, and drawing conclusions were

applied during the lessons. The findings of the study indicate that fairy tales significantly improve students' reading comprehension, increase their vocabulary acquisition through contextual learning, and enhance their motivation to read. In addition, fairy tales provide cultural insights and support learners' emotional engagement, making the learning process more meaningful and interactive. The study concludes that integrating fairy tales into EFL instruction is an effective method for developing reading skills and fostering learners' critical thinking and intercultural competence.

Keywords: reading comprehension, fairy tales, EFL, literature, understanding

Феруза Аликулова – старший преподаватель
Термезский государственный педагогический институт (Сурхандарья, Узбекистан)

Гавхар Ташанова – преподаватель
Термезский государственный педагогический институт (Сурхандарья, Узбекистан)

РАЗВИТИЕ НАВЫКОВ ПОНИМАНИЯ, ПРОЧИТАННОГО У ИЗУЧАЮЩИХ АНГЛИЙСКИЙ ЯЗЫК ПОСРЕДСТВОМ СКАЗОК

Аннотация. В данной статье подробно рассматривается развитие навыков чтения на английском языке у изучающих английский как иностранный (EFL) с использованием сказок в качестве учебного материала. Чтение рассматривается как сложный когнитивный процесс, включающий понимание, интерпретацию и оценку текста, что требует использования эффективных и интересных методов обучения. Цель исследования заключается в определении эффективности сказок в развитии навыков чтения и обосновании их дидактического потенциала. В исследовании применялся квази-экспериментальный метод, в котором приняли участие 20 студентов. В ходе занятий использовались такие стратегии чтения, как прогнозирование, формулирование вопросов, выделение основной идеи и формулирование выводов. Результаты показали, что использование сказок способствует повышению уровня понимания текста, развитию словарного запаса через контекст и увеличению мотивации к чтению. Кроме того, сказки обогащают культурные знания учащихся и повышают их эмоциональную вовлеченность в процесс обучения. Таким образом, использование сказок является эффективным средством развития навыков чтения и формирования межкультурной компетенции у обучающихся.

Ключевые слова: чтение, сказки, понимание, английский язык, EFL

KIRISH

Zamonaviy chet tilini o‘qitish metodikasida o‘qish kompetensiyasini rivojlantirish muhim ilmiy va amaliy masalalardan biri hisoblanadi. O‘qish jarayoni faqatgina matndagi ma’lumotni qabul qilish emas, balki uni anglash, talqin qilish va baholash kabi murakkab kognitiv faoliyatlarni o‘z ichiga oladi (Snow, 2002; Grabe & Stoller, 2011). Shu sababli, o‘qish kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida o‘quvchilarning matn bilan faol interaktsiyasi muhim ahamiyat kasb etadi. Chet tilini o‘rganishda badiiy adabiyotdan foydalanish, ayniqsa ertaklar asosida tashkil etilgan o‘qish faoliyatlari samarali metod sifatida keng qo‘llanilmoqda (Lazar, 1993). Ertaklar o‘zining sodda til tuzilishi, takrorlanuvchi leksik birliklari va qiziqarli syujeti orqali o‘quvchilarning matnni tushunishini osonlashtiradi hamda ularning o‘qishga bo‘lgan motivatsiyasini oshiradi (Krashen, 2004). Bundan tashqari, ertaklar madaniy komponentni ham o‘zida mujassam etgani sababli, til o‘rganish jarayonini yanada mazmunli qiladi (Lazar, 1993). Mazkur maqolaning asosiy maqsadi EFL darslarida ertaklardan foydalanish orqali o‘qish kompetensiyasini rivojlantirishning nazariy asoslarini yoritish va amaliy jihatdan samarali metodlarni taklif etishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun o‘qish kompetensiyasining mohiyati tahlil qilinadi, ertaklarning didaktik imkoniyatlari asoslanadi hamda tajriba natijalari orqali ularning samaradorligi ko‘rsatib beriladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

O‘qish kompetensiyasi zamonaviy lingvodidaktikada murakkab va ko‘p komponentli jarayon sifatida qaraladi. U o‘quvchining matndan ma’no chiqarish, uni oldingi bilimlari bilan integratsiya qilish va yangi bilimlar hosil qilish qobiliyatini anglatadi (Grabe & Stoller, 2011). Ilmiy manbalarda o‘qish jarayoni o‘quvchi, matn va o‘qish maqsadi o‘rtasidagi o‘zaro ta’sir sifatida izohlanadi (Snow, 2002). Bu jarayonda leksik va grammatik bilimlar bilan bir qatorda, metakognitiv strategiyalar ham muhim rol o‘ynaydi (Nation, 2009). Ertaklar esa ushbu jarayonni qo‘llab-quvvatlovchi samarali vosita hisoblanadi. Ularning asosiy afzalliklaridan biri lingvistik soddaligidir. Ertaklarda ko‘pincha sodda gap tuzilmalari, takrorlanuvchi iboralar va aniq kontekst qo‘llaniladi. Bu esa ayniqsa o‘rta darajadagi EFL o‘quvchilari uchun matnni tushunishni yengillashtiradi (Krashen, 2004). Bundan tashqari, ertaklar boy madaniy mazmuni bilan ajralib turadi. Ular orqali o‘quvchilar ingliz tilida so‘zlashuvchi jamiyatlarning qadriyatlari, urf-odatlari va dunyoqarashi bilan tanishish imkoniyatiga ega bo‘ladilar (Lazar, 1993).

METODOLOGIYA

Tadqiqot jarayonida kvazi-eksperimental metoddan foydalanildi. Tajribada 20 nafar talaba ishtirok etdi. Ular ikki hafta davomida ertaklar asosida tashkil etilgan o‘qish mashg‘ulotlarida qatnashdilar. Dastlab talabalar bilan pre-test o‘tkazildi, so‘ngra ertaklar asosida turli o‘qish strategiyalari qo‘llanildi. Mashg‘ulotlar davomida o‘quvchilar matnni oldindan taxmin qilish, savollar tuzish, asosiy g‘oyani aniqlash va xulosa chiqarish kabi faoliyatlarda ishtirok etdilar.

Tajriba yakunida o‘tkazilgan post-test natijalari talabalarning o‘qish ko‘nikmalarida sezilarli ijobiy o‘zgarishlar yuz berganini ko‘rsatdi. Xususan, ularning matnni tushunish darajasi oshdi, yangi so‘zlarni kontekst asosida aniqlash qobiliyati rivojlandi hamda o‘qishga bo‘lgan qiziqish kuchaydi. Eksperimental guruh natijalari nazorat guruhiga nisbatan yuqori ko‘rsatkichlarni namoyon etdi, bu esa ertaklardan foydalanishning samaradorligini tasdiqlaydi.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ertaklar EFL darslarida o‘qish kompetensiyasini rivojlantirish uchun samarali didaktik vosita hisoblanadi. Ular nafaqat til materialini o‘zlashtirishni yengillashtiradi, balki o‘quvchilarning emotsional va madaniy rivojlanishiga ham ijobiy ta’sir ko‘rsatadi. So‘nggi tadqiqotlar ham o‘qish kompetensiyasini rivojlantirishda zamonaviy metodlarning muhimligini ta’kidlaydi (Aliqulova, 2025). Amaliy jihatdan quyidagi tavsiyalarni berish mumkin. Avvalo, o‘qituvchilar dars jarayonida o‘quvchilarning darajasiga mos ertaklarni tanlashi lozim. Shuningdek, o‘qishdan oldin, o‘qish jarayonida va o‘qishdan keyingi faoliyatlarni tizimli tashkil etish zarur. Muhokama, rolli o‘yinlar va savol-javob usullari o‘quvchilarning faol ishtirokini ta’minlaydi. Bundan tashqari, vizual materiallardan foydalanish o‘qish jarayonini yanada samarali qiladi.

XULOSA

Umuman olganda, ertaklar orqali tashkil etilgan o‘qish faoliyatlari o‘quvchilarning nafaqat til kompetensiyasini, balki tanqidiy fikrlash va madaniyatlararo tushunish qobiliyatini ham rivojlantiradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ertaklar EFL darslarida o‘qish kompetensiyasini rivojlantirish uchun samarali didaktik vosita hisoblanadi. Amaliy jihatdan, o‘qituvchilarga o‘quvchilarning darajasiga mos ertaklarni tanlash, o‘qish jarayonini bosqichma-bosqich tashkil etish hamda interaktiv metodlardan foydalanish tavsiya etiladi.

ADABIYOTLAR

1. Aliqulova, F. (2025). Ingliz tilida o‘qish kompetensiyasini rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari. Nauka i innovatsiya, 3(2), 124–126.
2. Grabe, W., & Stoller, F. L. (2011). Teaching and researching reading (2nd ed.). Routledge.
3. Krashen, S. D. (2004). The power of reading (2nd ed.). Libraries Unlimited.
4. Lazar, G. (1993). Literature and language teaching. Cambridge University Press.
5. Nation, I. S. P. (2009). Teaching ESL/EFL reading and writing. Routledge.
6. Snow, C. E. (2002). Reading for understanding: Toward an R&D program in reading comprehension. RAND Corporation.